

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging opbouw

Wist jij niet...?

Luc. 2:49 en 24:25

„Wist jij niet, dat Ik bezig moet zijn in de dingen van mijn Vader?”

Het eerste woord van Jezus, dat de evangelist ons heeft overgeleverd. Lucas zal het uit Maria's eigen mond hebben opgeschreven. Zij bewaarde immers alle woorden over haar Kind Jezus in haar hart (v. 18) en zeker wat hij als twaalfjarige jongen tegen haar en Jozef gezegd heeft in de Tempel (v. 51).

Ze heeft het niet aanstonds begrepen (v. 50), maar ze heeft zijn woord daarom niet terzijde gelegd, maar bij die andere wondere woorden opgeslagen in haar hart. Om ze in de loop van haar leven telkens opnieuw te overdenken en te overwegen (v. 19) totdat ze voor haar begonnen te lichten in volle klaarheid, vooral in de donkerste uren, als een zwaard door haar ziel ging (v. 35).

„Wist jij niet...?”

Daar ligt een zacht verwijt in. Ze hadden het kunnen weten, ze hadden het zelfs moeten weten. Ze hadden Jezus niet zo behoeven te zoeken. Ze hadden rechtstreeks naar het huis van zijn Vader kunnen gaan. Waar zou de Zoon des Vaders anders zijn? Hij was er niet weg te slaan! Aan de voorgeschreven feestweek heeft Hij niet genoeg. Jezus' bezig zijn in de dingen van zijn Vader is niet gebonden aan feestdagen en feestweken, aan liturgische bepalingen en beperkingen. Hij kan er niet genoeg van krijgen!

Wisten ze dat niet?

Na alles, wat ze van dit Kind gehoord hebben, van engelen en mensen? Na een twaalfjarig samenleven met Hem? Kennen ouders zo slecht hun kinderen? Kunnen Jozef en Maria zo blind en doof geweest zijn voor het diepe geheim van hun Kind? Of zijn we allen zo ver verwijderd geraakt van de dingen des

DOOR
C. P. PLOOY
EDE

Vaders, dat we de jongen Jezus niet meer volgen en vinden kunnen, als Hij bezig is in de dingen des Vaders?

Heeft Maria wellicht in de langzaam doorwerkend gewenning van twaalf jaren de woorden in haar hart op de duur ongebruikt laten liggen? Functioneerden ze niet meer in de dagelijkse beleving van haar geloof en in haar dagelijkse omgang met Jezus? Hoe kan ze anders zo'n vreemde vergissing maken, door te spreken van „je vader en ik” (v. 48)? Wist ze dan niet meer, wie de Vader was van haar Kind?

Door de mist heen van hun nodeloze onrust en angst hebben ze „ten derde dage” Jezus toch teruggevonden!

Hoort u daar geen Páásmuziek

in? Maar ook Paasbeschaming! Want aan het slot van zijn evangelie tekent Lucas ons een dergelijke situatie als in het begin van zijn evangelie: ten derde dage laat Jezus zich door de zijnen hervinden, terug van weg geweest in de dood.

Maar hoe vaak moest Hij na zijn verrijzenis niet tegen hen zeggen: wist jij niet?

Hadden jullie het niet kunnen weten? En ook moeten weten? Hoe vaak heb Ik jullie niet voorbereid, niet alleen op mijn sterven, maar ook op mijn opstanding, ten derde dage?

De Emmaüsgangers verwijt Hij hun onverstand en traagheid van hart, om de profeten te verstaan (24 : 25).

Het ontbreekt ons nooit aan het profetische licht, dat schijnt op een duistere plaats (2 Petr. 11 : 19), maar ongeloof en twijfel, en ook vervlakking en gewenning zetten maar al te vaak een koremaat over dat licht (11 : 33). En zo maken we het onszelf moeilijker dan nodig is.

Wist jij niet? Hadden Jozef en Maria niet beter moeten weten? En hadden de discipelen van de Heer niet beter moeten weten? Hadden ze niet moeten weten, dat ze Hem ten derde dage weer zouden terugvinden? Levende... in de dingen des Vaders. En onderweg naar het Huis zijns Vaders.

Hoe vaak moet de Heer ook ons niet verwijten: wist ge dan niet? Als de traagheid van hart ons te pakken heeft, zijn we niet meer voorbereid, op wat in de Schriften ons reeds lang voorgezegd is en ons bekend kan zijn. Zijn zo velen daardoor in onze tijd „zoekers”, terwijl ze allang „vindes” konden zijn?

Ik moet er niet aan denken, dat

Inhoud

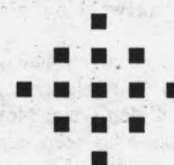
- 17 Ds C. P. Plooy,
Wist jij niet...?
- 18 Ds A. van der Dussen,
Over doop en over-doop
(3)
- 19 Ds A. H. Algra,
Pastorale Notities
- 20 P. Kurpershoek,
Waarover praten zij?
Landelijke Vergadering
1985 Enschede
- 22 Drs P. J. van Kampen,
De weg naar Nicea (3)
- 23 P. C. van Wijk,
Terloops...

de Heer op de dag van zijn definitieve Komst tegen ons zou moeten zeggen: wist jij niet...? Goddank zegt Hij het nú nog tegen ons!

En Hij laat het niet bij die beschamende vraag, maar opent ons daarna barmhartig de Schriften, die van Hem getuigen. En van het huis des Vaders. En van de dingen des Vaders.

Hij is ook in 1985 nog met ons onderweg, en wat mag ons hart brandende in ons worden, als Hij ons onderweg de Schriften opent (24 : 32).

„Zo zij zijn stem dan heden hoort,
geloofd zijn heil- en troostrijk woord,
sluit u niet af, maar laat u leiden” (Ps. 95).

Over doop en over-doop (3)

De informatie over vervolgde baptistengroepen in de Sowjet-Unie gaat soms gepaard met foto's van doopplechtigheden: een aantal in het wit geklede figuren is tot aan het middel een rivier ingelopen, om zo door een totale onderdompeling in het water de doop te ondergaan. In ons land is in menig kerkgebouw van een (Volle) Evangelie-gemeente een bassin aangebracht, waarin dopelingen eveneens kopje onder gaan. Deze wijze van dopen blijkt op veel mensen aantrekkingskracht uit te oefenen, en de onvrede met de kinderdoop aan te wakkeren. Het besluit tot overdoop rust zelden alleen op de overtuiging, dat de doop van een baby onbijbels is, maar meestal ook op het gevoel, dat alleen een doop door onderdompeling de echte doop is. Vanwaar dit gevoel? Natuurlijk heeft het te maken met het feit, dat volgens de bijbelse berichten gedoopt werd door onderdompeling; heel veelbetekenend staat er in Joh. 3 : 23 dat er op de plaats waar Johannes doopte VEEL WATER was. Maar er is meer van te zeggen. Velen achten het niet toevallig, dat de bijbel doop door onderdompeling kent; men proeft daar symboliek in. Een symboliek, die men voort ziet vloeien uit het verband dat in de bijbel gelegd wordt tussen

doop en wedergeboorte

Er is één tekst die met zoveel woorden de doop aan de wedergeboorte verbindt, en wel Titus 3 : 5, waar Paulus spreekt van 'het bad der wedergeboorte en der vernieuwing door de Heilige Geest'. Maar het is met de wedergeboorte als met het verbond: ook waar het wóórd niet genoemd wordt, kan van de zaak wel degelijk sprake zijn. Als wij in Gal. 3 : 27 lezen, dat het gedoopt worden in Christus inhoudt dat wij met Christus bekleed worden, moeten wij daar in een zinspel horen op het aandoen van de nieuwe en het afleggen van de oude mens, Col. 3 : 9, 10. En wat is 'dat anders dan wedergeboorte? Wat in Titus 3 wedergeboorte heet, wordt in II Cor. 5 : 17 een nieuwe schepping genoemd, d.w.z. met Christus sterven en opstaan (II Cor. 5 : 15).¹⁾

Van dit sterven en opstaan met Christus lijkt de doop door onderdompeling volgens Rom. 6 : 3, 4 een machtig symbool te zijn. Totaal het water ingaan, zodat de waterspiegel zich boven je hoofd sluit – is dat geen beeld van verdrinken, sterven, omkomen? En er weer uit komen, is dat geen zinnebeeld van de verrijzenis uit de verdrinking, de opstanding uit de doden?²⁾ Wat is zagezien de kinderdoop door besprenkeling een van alle beeldspraak beroofd symbool. De zichtbaarheid van het sterven en opstaan met Christus, van het

¹⁾ Vgl. het spraakgebruik in Hand. 13 : 32, 33: verwekking als opwekking.

²⁾ Vgl. de afgewogen bewoordingen in de twee weken geleden aangehaalde geloofsbelijdenis van New-Hampshire: de doop is een zinnebeeld, waarin wij ons geloof in een gekruisigde, begraven en opgestane Verlosser verkondigen.

DOOR A. VAN DER DUSSEN HAARLEM

wedergeboren worden, ontbreekt er wel smartelijk in!

Inderdaad behoort het niet tot de sterkste kanten van de gereformeerde traditie, het ernst maken met de beeldende kracht die God in de sacramenten heeft gelegd. De maaltijd des Heren als het eten en drinken van Christus' vlees en bloed (Joh. 6 : 53; Matt. 26 : 26-28) is in onze avondmaalsviering verschrompeld tot een stukje brood en een slokje wijn. En van het waterbad dat Christus' bruid reinigt, is in onze doopbediening niet veel meer overgebleven dan een paar druppels. Men kan dat op goede gronden betreuren. Het getuigt misschien van intellektualisme, dat wij de zichtbaarmaking van het evangelie in de sacramenten zo hebben teruggedrongen. Maar laten wij van de weeromstuit niet in het tegenovergestelde vervallen! Neem nu het avondmaal. Niet zelden is in het breken van het brood en het vergieten van de wijn een uitbeelding gezien van het verbreken van Christus' lichaam aan het kruis, en van het vergieten van Zijn bloed. Zo zag men Zijn lijden en sterven a.h.w. in het avondmaal voor zich. Maar vanuit de bijbel zijn daarbij een paar nuchtere vragen te stellen. Waar staat het, dat Jezus de wijn niet alleen aangereikt, maar ook ingeschonken en vergoten heeft? Waarom zou het breken van het brood, dat bij elke maaltijd plaats vond zoals bij ons het snijden van een brood, bij het avondmaal ineens symbool van het kruislijden zijn geworden, terwijl er juist na-

drukkelijk vermeld wordt dat Jezus' beenderen niet gebroken zijn (Joh. 19 : 33)? Als Jezus Zijn offerande had willen uitbeelden, waarom deelde Hij dan brood uit, en niet het geslachte paaslam, dat bij uitstek geldt als beeld van Zijn verzoenend sterven, I Cor. 5 : 7?

Nee, er is alle reden om aan te nemen, dat de Heiland met de beelden van brood en wijn niet meer heeft willen zeggen, dan dat Hij ons wil voeden en laven met Zijn offer. Niet de offerande aan het kruis als zodanig heeft Hij in een symbool vorm gegeven, maar het ten goede komen van Zijn offer aan de gelovigen.³⁾ Wie bij het avondmaal aan een soort passiespel denkt, overvraagt de bijbelse symboliek.

Datzelfde dreigt bij de doop te gebeuren. Dat het doopwater symbool is van de reiniging, is boven alle twijfel verheven, vgl. Ef. 5 : 28; Hand. 22 : 16. Maar symboliseert het ook een sterven en begraven worden, Rom. 6 : 3, 4; Col. 2 : 12? In het OT wordt het water inderdaad soms genoemd als beeld van dreigende ondergang, vgl. psalm 42 : 8; 69 : 2, 3, 15, 16. Maar zulke gewrongen beeldspraak als 'begraven worden in water' kent de bijbel niet. Daarbij komt, dat Paulus het gedoopt worden in Christus' dood (Rom. 6 : 3) even verder verklaart als een 'met Christus mee gekruisigd worden' (Rom. 6 : 6). En van kruisiging kan de onderdompeling in water onmogelijk een afbeelding zijn. Daarom is het zeer de vraag, of de doophandeling wel bedoelt symbool van sterven, begraven worden en opstaan te zijn. Rom. 6 : 3 neemt als uitgangspunt, dat wij in Christus gedoopt zijn. Dat betekent, dat wij door de doop met Christus verbonden worden, onder de genade zijn (Rom. 6 : 14, 15), aan Christus toebehoren (Rom. 7 : 4), in Christus zijn (Rom. 8 : 1). In wezen duidt de uitdrukking 'in Christus gedoopt worden' dan ook hetzelfde aan als wat in Hand. 11 : 24 heet 'toegevoegd worden aan de Here'. Ook in Rom. 6 geldt de doop als markerings van het overgeplaatst worden in het rijk van Christus! Nu vat Paulus de verlossende betekenis van die overplaatsing samen in de term 'vergeving der zonden', Col. 1 : 14. Maar hij ontvouwt die betekenis

³⁾ Vgl. art. 34 van de NGB, waar de symboliek van het avondmaal heel duidelijk betrokken wordt op de toewijding en niet op de tot stand koming van het heil.

vervolgens in tal van begrippen: rechtvaardiging, nieuwe schepping, sterven en opstaan, afleggen van de oude en aandoen van de nieuwe mens, wedergeboorte enz. Moeten wij nu al de beeldspraak, die in die begrippen besloten ligt, in de doop kunnen terugvinden? Welnee; de symboliek van het water beperkt zich tot die kernachtige omschrijving: vergeving van zonden. De doop beeldt de zaak, die in zoveel termen uitgedrukt kan worden, af in dat ene, eenvoudige symbool: schoongewassen worden. Of je die reiniging als een bad (onderdompeling) of als een douche (besprenkeling) ondergaat, is verder niet belangrijk. Want de hoofdzaak is dat de doop zegt: je zonden zijn je vergeven! je bent onder de genade! Christus heerst over je! Dat je dat alles ook anders kunt zeggen, blijkt uit Rom. 6. Maar wie probeert het medegekruisigd worden in de doop afgebeeld te vinden, lijkt op iemand die er niet mee tevreden is, dat het portret van de koningin op een postzegel aanduidt dat de PTT een staatsbedrijf is, maar zoekt naar een aanwijzing in dat portret dat de PTT ressorteert onder het ministerie van verkeer en waterstaat.

Maar wat blijft er op deze manier van over, dat Paulus de doop toch maar 'bad der wedergeboorte' noemt? Dat zal moeten blijken uit een nader onderzoek van het begrip 'wedergeboorte'. Zo op het oog lijkt het maar één betekenis te kunnen hebben: een zo radikale bekering, dat je aan de zonde sterft en tot een nieuw leven opstaat. Is wedergeboren worden volgens Joh. 3 : 8 niet 'uit de Geest geboren worden', en noemt Paulus in Titus 3 : 5 de doop niet in één adem 'het bad der wedergeboorte en der vernieuwing door de Heilige Geest'? En moeten wij dus bij 'wedergeboorte' niet denken aan het kruisigen van het vlees en het leven door de Geest (Gal. 5 : 24, 25)?

Wel, dat dat de inhoud van het begrip 'wedergeboorte' is, staat als een paal boven water. Alleen: het woord beduidt méér. In Matt. 19 : 28 slaat het op de grote vernieuwing aan het eind der tijden. Je zou zeggen: in deze tekst gaat het om een ommekeer, die niet zozeer het hart van de mens, als wel de wereld waarin hij leeft betreft. Nu is vaak genoeg beweerd, dat je aan dit gebruik van het woord 'wedergeboorte' niets hebt om het woordgebruik in Titus 3 te verstaan. Maar die konklusie is voorbarig. In I Petrus 1 : 3 wordt nl. verband gelegd tussen de wedergeboorte van mensen en de opstan-

ding van Christus. En de opstanding van Christus geldt in de bijbel niet alleen als een wonder, dat aan de Here Jezus voltrokken is, maar als een breekijzer dat de hele bestaande wereld uit zijn voegen licht. De opstanding van Christus is immers het begin van de opstanding aan het eind der tijden, I Cor. 15 : 20-23. Anders gezegd: de opstanding van Christus is het begin van de wedergeboorte van Matt. 19 : 28. En nu beweert Petrus, dat wij mensen juist daardoor de hoop terugkrijgen. „Als Christus niet was opgestaan uit de doden, zou boven deze wereld geschreven kunnen worden: Wie hier binnentreedt late alle hoop varen. Maar door de opstanding van Christus is de dood overwonnen en het leven geopenbaard.”⁴⁾ Omdat in de opstanding van Christus de garantie ligt van de grote vernieuwing aan het eind der tijden, opent zij perspectief voor ons mensen. In de woorden van Petrus: door Zijn opstanding worden wij wedergeboren tot een levende hoop. Het leven kan opnieuw beginnen! Ons men-

⁴⁾ H. J. Jager, *Kernwoorden van het NT I*. Amsterdam 1977², p. 37.

selijk hart kan weer opveren! We komen totaal anders in het leven te staan, in het geloof dat tevens – dankzij Christus' opstanding – hoop mag zijn op God (I Petrus 1 : 21). Zo blijkt: de wedergeboorte die wij innerlijk ondergaan, hangt samen met de wedergeboorte die deze wereld in Christus ondergaat. Wij kunnen nog een stapje verder gaan: onze menselijke wedergeboorte is een uitvloeisel uit de omwenteling, die Jezus Christus in Zijn sterven en opstanding volbracht heeft. Het typische is nl., dat volgens de bijbel het sterven van onze oude mens dezelfde gebeurtenis is als het sterven van Christus. Zo II Cor. 5 : 15: „Eén is voor allen gestorven. Dus zijn zij allen gestorven.” Paulus wil hier zeggen, dat wij, dankzij de offerdood van de Here Jezus, bij God gelden als mensen met wie Hij al afgerekend heeft. In Christus is onze oude mens terechtgesteld, vgl. Rom. 8 : 2! Natuurlijk zal het er op aan komen, dat wij daarnaar leven. „Zo moet het voor u vaststaan, dat gij dood zijt voor de zonde. (...) Laat dan de zonde niet langer als koning heersen.” (Rom. 6 : 11, 12) „Gij zijt gestorven. (...)

Doodt dan de leden die op de aarde zijn.” (Col. 3 : 3, 5) Maar let op de volgorde: eerst komt de stand van zaken, dat onze oude mens voor God niet meer bestaat, omdat Christus in onze plaats gekruisigd is. Dan komt de opdracht: lééf nu ook niet meer als de oude mens. Eerst komt de wedergeboorte op Golgotha; dan de wedergeboorte in de praktijk van ons leven.

Een voorbeeld kan dit verduidelijken. Stel, een rijke inwoner van een wereldstad ontfermt zich over een jongen, die opgegroeid is in een van de sloppenwijken van die stad. Hij besluit, de jongen te adopteren, zodat die voortaan geldt als zijn zoon en woont in zijn villa, ver weg van de achterbuurten waarin hij tot dusverre zijn leven sleet. Je zou kunnen zeggen: die jongen ondergaat een wedergeboorte; zijn leven wordt van de ene dag op de andere compleet anders. Tenminste: zijn levensomstandigheden. Want van binnen is hij niet gelijk veranderd. Hij is er zó aan gewend, te moeten stelen om te kunnen eten, te moeten vechten om te overleven, een mes te trekken als hij beledigd wordt,

Redaktie

Ir. A. Biersteker
T. Hoekstra
Drs. H. de Jong
Drs. P. van Kampen
Mr. dr. J. Meulink
D. W. L. Milo
Ds. K. Muller
Ds. E. R. Postma

Adres van de Redaktie:

Ds. K. Muller, Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws / Uit breder kring

M. J. F. van der Wal
Brugakker 60-17
3704 RA Zeist
Tel. 03404-61525

dat hij in het huisgezin waarin hij is opgenomen vooreerst een vreemde eend in de bijt is. Pas langzamerhand wordt ook hij zelf anders: verliest hij het wantrouwen, ontdekt hij wat liefde is, leert hij manieren enz. Zijn 'wedergeboorte' leidt een proces van innerlijke verandering in, dat veel strijd kost. Zonder die innerlijke verandering is zijn wedergeboorte niet compleet, heeft de adoptie haar doel niet bereikt. Zijn aanneming als zoon moet zich uitwerken in zijn leven als zoon.

Zo moeten wij onze wedergeboorte, dat kruisigen van het vlees en leven door de Geest, nu ook zien beginnen bij de wedergeboorte van de wereld waarin wij leven. Op Golgotha is onze wereld veranderd, is God voor ons veranderd: in plaats van de toornige Rechter kwam een genadige Vader, in plaats van veroordeling vergeving, in plaats van de buitenste duisternis het avondmaal, in plaats van doemdenken hoop. Die 'wedergeboorte' op Golgotha is nu de oorsprong van onze innerlijke wedergeboorte. Ze luidt een levenslang proces van strijd in, om nu ook als kind van God te léven, elke dag weer een punt te zetten achter het oude leven.

En daarom is het niet te schraal, om de doop als het bad der wedergeboorte op te vatten in de zin van inlijving bij Christus. Want met die inlijving begint het! Als het doopformulier zegt, dat gedoopt worden in de naam van de Vader ons betuigt, dat God ons tot Zijn kinderen en erfgenamen aanneemt, raakt het daarmee het hart van onze wedergeboorte. Wij komen bij de doop in een relatie te staan, die een aardverschuiving in ons leven teweeg brengt. Dat het zaak is, ons innerlijk te voegen naar die geweldige verandering, behoeft geen betoog. Terecht vervolgt het formulier met de opmerking, dat de doop oproept tot een nieuwe gehoorzaamheid.

Preekvoorziening

In het rijtje van ondergewaardeerde functies binnen de kerk moet ook een plaatsje ingeruimd worden voor de preekvoorziening, resp. de preekvoorzienster. Vroeger zorgden de scriba's voor de preekvoorziening, maar het is zo'n moeilijke klus dat de kerkeraden er een broeder of zuster apart voor gevraagd hebben. Welke zijn de problemen die zich voordoen? Ten eerste: de chaotische administratie die vele predikanten erop nahouden. Ik denk hierbij aan vroeger, toen we als studenten in de leeszaal van de Kamper school in het week-end nagingen waar prof. Schilder 's zondags preken moest. We vonden dan op dezelfde zondag 2 x in Zaamslag en 2 x in Uithuizermeeden; prof. dr K. Schilder. Hij was een goedgevoel man, hij kon moeilijk iets weigeren. Hij moest echter toch één van de twee kerken afzeggen, maar zo'n kerk eiste dan een andere zondag ervoor terug. Ik had met hem te doen. De man had al zoveel aan z'n hoofd en dan nog elke zaterdag met de trein op weg, z'n vertrouwde gezin en huis verlaten, naar vreemde mensen toe, in een koud logeergebied slapen en 's maandags pas terug. Dominees hadden toen nog geen auto's en op zondag reizen met de trein werd niet goedgevonden. Als je er zelf geen bezwaar tegen had, liet je

Pastorale Notities

DOOR
A. H. ALGRA
MAASSLUIS

het na om der wille van de gemeente. Zo kom ik tot het tweede probleem van mijn zegsvrouw, die preekvoorzienster is. Zij aarzelt om een predikant op te bellen die huis en haard zal moeten verlaten om haar ter wille te zijn met de inwilliging van een preekverzoek. Als zo'n man een gezin heeft met zorgen en al, mag ik het hem dan aandoen, vraagt ze zich af, om ook 's zondags nog van huis te zijn?

Een derde probleem is: hoe krijg ik de dominees te pakken. Om te beginnen zijn ze zelden thuis en bovendien worden hun agenda's bewaakt door hun vrouw. Het mag onbehoorlijk heten, als je iemand belt en z'n vrouw neemt op, om dan niet te zeggen, waarover je haar man had willen spreken. Je behoort dat aan zijn vrouw te zeggen, ook al zou zij je geen antwoord kunnen geven; maar in het geval van een preekverzoek moet je die fatsoensregel overtreden. Je moet niet zeggen, waarover het gaat, want dan zegt z'n vrouw:

„O, dan kan ik U wel zeggen, dat dit niet zal gaan, mijn man heeft namelijk geen vrije zondagen meer.” Annex aan dit derde probleem is, dat menige predikant antwoordt op een preekverzoek per telefoon, dat hij z'n agenda niet bij zich heeft of de agenda van '86 of '87 nog niet heeft en of je over een paar dagen terug wilt bellen. Doe je dat, dan blijkt hij geen vrije zondagen te hebben omdat hij geheel en al gebonden zit aan die akelige ruilschema's van tegenwoordig.

Het vierde probleem is van geheel andere aard. Je hebt enkele predikanten kunnen strikken, maar dan maakt de kerkeraad bezwaar, omdat de reiskosten de pan uitvliegen bij die en die, of de gemeente maakt bezwaar: Hoe kon u dié nou uitnodigen. En als dit vierde probleem zich niet voordoet, en er dus geen bezwaar is, dan moet je „ds” nog onderdak zien te krijgen, maar bij wie? In welk gezin past hij een beetje? Tenslotte, na al die moeite, vraagt de preekvoorzienster zich af of hij/zij niet overbodig werk doet, want waarom zou een ouderling niet voorgaan? Een broeder uit eigen midden? Maar dat wordt altijd met minachting een leesdienst genoemd, alsof vele predikanten niet evenzeer hun preek voorlezen. Niet alleen de preekvoorzienster wordt onderschat, de eigen ouderling ook.

Zonder die gehoorzaamheid ontcrachten wij het kindschap van God. Maar houd de volgorde vast: niet die innerlijke wedergeboorte maakt ons kinderen van God en geeft ons zo recht op de doop. Het is precies andersom: de doop zegt, dat God ons, niets vermoedende achterbuurtkinderen, opgroeiend voor galg en rad, in Zijn welbehagen een plaats geeft in Zijn huis. Zo stimuleert de doop ons dag aan dag tot nieuw leven.

Om die reden, vanwege die volgorde, komt de doop ook aan de kinderen van de gelovigen toe. Zeker, het innerlijke proces van de wedergeboorte is aan baby's nog niet toe te schrijven. Maar de wedergeboorte van de wereld waarin zij leven is een feit! Zij komen ter wereld binnen de lichtkring van de vernieuwing die Christus' sterven en opstanding teweeg brengt. Zij worden immers geboren in een gezin, waarover Christus regeert. Zij mogen van jongs af aan leren bidden: onze Vader, die in de hemelen zijt... Zij groeien op in

een klimaat van hoop en liefde. De duivel voert geen heerschappij over het huis waarin zij spelen en slapen. Natuurlijk, hij probeert er binnen te komen; er is in dit christelijk gezin strijd om te blijven bij de genade, en om niet terug te vallen in het oude leven. Maar het is onder de genade. En daarom behoren de kinderen in zo'n gezin gedoopt te wezen! Zij zijn, krachtens het daad-werkelijke geloof van hun ouder(s), gesteld in die verlossende relatie met God, binnengekomen in het krachtenveld van Zijn genade. Dat bezegelt de doop aan hen. Met de bedoeling, dat die heerschappij van Christus vervolgens door het innerlijk leven van die kinderen heentrekt. Ook zij moeten de strijd gaan voeren, die het kindschap van God met zich meebrengt. Ook zij moeten gaan leren, het vlees te kruisigen en in de Geest te leven. Weigeren zij dat, dan ontcrachten zij het kindschap van God. Zo zijn er massa's gedoopte mensen, die teruggevallen zijn, als de zoon in de gelijkenis de Vader de rug

hebben toegekeerd en het oude leven weer hebben opgevat. Als zij kinderen krijgen, leiden zij die binnen in een leefklimaat zonder God, weren zij de heerschappij van Christus over hen af, zodat de doop van die kinderen niet op z'n plaats is. Zo is de ommekeer in het hart van een mens onmisbaar, wil de wedergeboorte van Golgotha realiteit voor ons zijn en blijven. Maar denk aan de volgorde! Nooit is onze strijd om als kind van God te leven, de oorsprong van ons kindschap. Dat geldt ook van de kinderen van de gelovigen. De doop komt hun toe, omdat zij de adoptie tot kind markeert, niet het leven als kind van God. Zij bezegelt het toebehoren aan Christus, zoals dat gestalte krijgt in het christelijk gezin waarin zij een plaats hebben. Maar zij dringt wel tot de eigen geloofsbeslissing van de kinderen van de gelovigen. Want alleen, door ook zelf zich te onderwerpen aan de zegenrijke heerschappij van Christus, zullen zij het heil dat de doop over hen uitroept, blijvend ervaren.

keer in de geschiedenis, dat een vergadering als deze bijeenkomt in een aula van een scholen gemeenschap. Toch kan men daaraan een bepaalde betekenis verbinden. Aula betekent oorspronkelijk een hof voor het vee. En wie denkt dan in dit kader niet aan de schapen? Laten wij de schapen van Christus' kudde, die aan onze zorgen zijn toevertrouwd – we zijn immers ambtsdragers – in het oog houden en op het oog hebben bij al onze besprekingen, beraadslagingen en beslissingen! Als we het zó zien mogen we ook door Gods genade rekenen op de bijstand van de goede Herder der kudde, Jezus Christus. Want 't is en blijft zijn kudde, die Hij door de hand van zwakke mensen wil leiden, beschermen en verzorgen. We behoeven daarvoor alleen maar te verwijzen naar de overbekende Psalm 23 en de definitie van Christus' Pastoraat in Johannes 10.

In het verleden heeft Enschede tot tweemaal toe een vrijgemaakt-gereformeerde generale synode geherbergd. Dat was in 1945 en in 1955. In 1945 was het een voorlopige generale synode vlak na de Vrijmaking. Op die synode werden o.a. de predikanten P. Deddens, B. Holwerda en C. Veenhof tot hoogleraar aan de Theologische Hogeschool te Kampen benoemd. De synode van 1955 werd gepresideerd door Ds H. Vogel, destijds predikant in Enschede-Noord. U zult u misschien afvragen waarom ik in het kort deze dingen memoreer. Omdat het behoort tot ONZE kerkelijke historie! En tegelijkertijd, omdat wij ons betrokken blijven weten op de vrijgemaakt-gereformeerde kerken uit wie we zijn voortgekomen. Kritiek heft de verwantschap niet op. Het is triest, dat de wegen uiteen zijn gegaan. En het is veelzeggend voor de vervreemding en verwijdering van elkaar, dat nóch op de synodetafel van Heemse nóch op de tafel van de Landelijke Vergadering van Enschede enig stuk ligt, dat betrekking heeft op de breuk in het verleden en de positie, die beide kerkengroepen momenteel tegenover elkaar innemen. Er zijn er misschien onder ons, die deze dingen ietwat anders taxeren, maar het is een goede zaak bij uw besluitvorming niet te vergeten, dat er ook nog vrijgemaakt-gereformeerde kerken bestaan in ons goede vaderland en daarbuiten. De tijd van het uitstallen van onze verwondheden is voorbij. Er zijn nú andere zaken aan de orde, die ons dringen tot het zoeken van de beoefening van de ware oekumene. De HERE God

VERSLAG VAN DE LANDELIJKE VERGADERING VAN DE NED. Geref. KERKEN ZATERDAG 12 JANUARI 1985 TE ENSCHEDE.

Waarover praten zij? Landelijke vergadering 1985 Enschede

Jongstleden zaterdag werd in Enschede de eerste bijeenkomst van de Landelijke Vergadering der Nederlands Gereformeerde Kerken gehouden. De ongeveer 50 afgevaardigden kozen in de morgenvergadering Mr. Dr. J. Meulink – voor Opbouwlezers geen onbekende – tot 1e voorzitter. Het zal in de geschiedenis niet vaak zijn voorgekomen dat een niet-predikant werd gekozen om een kerkelijke vergadering te leiden.

Dat de afgevaardigden een goede keus deden, mag blijken uit het feit dat de vergadering zaterdag een uur eerder was afgelopen dan gepland, terwijl er meer stukken dan aanvankelijk op de agenda stonden, konden worden behandeld. Na afloop kon dan ook tevreden worden vastgesteld dat kerkelijke vergaderingen niet per definitie langdradig en saai hoeven te zijn.

Naast br. Meulink kozen de afgevaardigden ds H. Smit uit Barendrecht tot tweede voorzitter, drs H. Brouwer uit Amsterdam tot eerste scriba, en ds C. van Leeuwen uit Bilthoven tot tweede scriba.

De vergadering werd geopend door ds O. Mooiweer van Enschede-Noord, samen met Enschede-Zuid de roepende kerk voor deze Landelijke Vergadering. De openingstoespraak van ds Mooiweer laten we hieronder in z'n geheel volgen.

**DOOR
P. KURPERSHOEK
APELDOORN**

Geachte broeders,

Namens de roepende kerken van Enschede-Noord en Enschede-Zuid heet ik u allen hartelijk welkom.

Enschede, een stad van plm. 140.000 inwoners was vroeger een toonaangevende textielstad. Die status behoort metterdaad tot het verleden. Fabrieken werden gesloten en vielen onder de slopershamer. Fabrieksschoorstenen zijn de één na de ander gesneuveld. Toch bestaat Enschede voort. Een beperkte nieuwe werkgelegenheid bood zich aan hoewel velen als baanloos staan genoteerd. In deze stad vergadert Christus Zich een Kerk. Wij sluiten die kerk niet op in onze kerkgemeenschap al zijn we uiteraard in eerste instantie op het belang en het voortbestaan van onze Nederlands Gereformeerde Kerken gespitst. Er zijn in Enschede twee Ned. Geref. Kerken, die van Noord en Zuid met elk één predikant en samen plm. 1050 zielen. U werd gisteren in de mooie Lasonderkerk in Noord ontvangen voor de bidstond en vanmorgen verwelkomt in deze aula, waarin iedere zondag de gemeente van Zuid voor de kerkdiensten samenkomt.

Het is misschien wel de eerste

schrijft geschiedenis! Jaartallen als 1834, 1886, 1892, 1944, 1969/1970 zijn nimmer te verwaarlozen. Zij spreken een eigen taal en hebben een eigen inbreng. Maar zij bepalen uiteindelijk de positie van onze kerken in het jaar van onze Here Jezus Christus 1985 niet! Gereformeerd zijn aktueel en eigentijds – dát is onze opdracht! De grote Herman Bavinck schreef meer dan een eeuw geleden (1882) reeds: „Christelijk en Gereformeerd zijn beide erenamen en staan met elkaar in nauw verband. Het laatste is geen aanvulling van het eerste, geen „cognomen”. Het Gereformeerde is niets dan het Christelijke zelf, zoals het in de Roomsche Kerk verontreinigd, weer in de dagen van de Reformatie gezuiverd werd.” Het gereformeerde is naar Bavinck's woord „het prisma waarin voor ons het licht der christelijke waarheid zich breekt; de bedding waarin deze ons toevloeit.” Onze identiteit is voorts duidelijk. Het gaat om de onvoorwaardelijke binding aan de Schriften, de onbekrompen en ondubbelzinnige handhaving van de gereformeerde konfessie en het handelen overeenkomstig en in de stijl van het aangenomen Akkoord van kerkelijk samenleven zoals het op de laatste zitting van de Landelijke Vergadering van Breukelen door de kerken is aanvaard. Zo zullen onze kerken naar binnen en naar buiten bij alle pluriformiteit als gereformeerde kerken herkenbaar zijn. We hebben de Chr. Gereformeerde Kerken in dit verband niet genoemd, omdat wij met deze kerken een vorm van kontakt oefenen en de stand van zaken betreffende de onderlinge verhouding deel uitmaakt van uw agendum. We spraken over de pluriformiteit binnen de kerk van Christus. Die zal zich ook in uw vergadering openbaren. Dat betekent

als zodanig een pluspunt. Met koekoek-éénzang is niemand geëind! Geloofseenheid veronderstelt geen denkeenheid. Als wij elkaar maar willen vasthouden op de solide basis van het Woord van onze God. Dat Woord biedt ruimte voor verschil in denken, maar geeft daaraan ook een eigen begrenzing. Ik mag u herinneren aan het voorgelezen Schriftgedeelte, met name het slot daarvan. Uw omgang met elkaar zij waardig het evangelie! Dan zal er kracht van uitgaan. Zonder het warme hart en het milde woord kan er geen sprake zijn van de liefdevolle daad. Let permanent op de band tussen Christus en de kerk! Die band is naar het woord van C. Veenhof zo innig, dat Jezus zonder zijn kerk niet bestaat! „Maar dat, omgekeerd, de kerk zonder Christus ook een onmogelijkheid is! Jezus zonder de kerk – dat is de wereld voor satan. Maar de kerk zonder de permanente, levende gemeenschap met Christus – dat is een kapel van de duivel”, aldus C. Veenhof. We mogen geen opening geven aan die grote tegenstander van de Verhoogde Christus, die er voortdurend op uit is verdeeldheid te zaaien. U bent misschien met zorg in uw hart naar Enschede gekomen. Maar de enige remedie daartegen is het gebed. Paulus roept ons op onze bezorgdheid weg te bidden en alles aan onze hemelse Vader voor te leggen. We hebben dan de rijke belofte, dat Gods vrede onze harten beschermen en onze gedachten behoeden zal in Christus Jezus. S. Greijdanus tekent daarbij in de „Korte Verklaring” aan: „De gedachte aan Hem (aan Christus Jezus) en Zijn werk en woord, en de gedachte aan hetgeen God in Hem heeft geschonken en gewrocht en toegezegd, drijft alle onrust weg, en houdt die verre.” Over die dingen heeft Paulus het in Filippenzen 4. We

mogen in alle ootmoed belijden, dat de HERE ons genadig is geweest. Hij heeft onze kerken geleid. Hij houdt zijn werk in stand met name door de prediking van het evangelie iedere zondag. Al wisselen de omstandigheden en vallen dienaren van het Woord weg. We gedenken hen, die ons sedert de opening van de Landelijke Vergadering te Breukelen d.d. 21 februari 1981 door de dood ontvallen zijn. Dat zijn in chronologische volgorde: Ds J. J. Verleur, Ds M. Bakker, Ds J. Zwart, Ds H. de Vries, Ds H. Veltman, Prof. C. Veenhof, Ds S. J. P. Goossens, Ds H. van Tongeren en Ds J. Meester. Met name wil ik de betekenis memoreren, die een man als Prof. C. Veenhof voor onze kerken heeft gehad. Hij heeft door zijn intense arbeid vele predikanten van nú gevormd. Zij plukken daarvan dagelijks de vruchten. En zó hebben de gemeenten daar profijt van! Wat een zegen wil onze almachtige God zo verspreiden onder zijn volk! De HERE sterke u, geachte broeders, tot de verrichting van uw verantwoordelijke arbeid tot opbouw van de kerken! Uw werk moge staan in het teken van het indringende woord van Maarten Luther: „Ik leef zo alsof Jezus Christus gisteren is gestorven, vandaag is opgestaan en morgen zal wederkomen.”

Hiermee verklaar ik, namens de roepende kerken van Enschede-Noord en Enschede-Zuid deze Landelijke Vergadering voor geopend!

Enschede. O. Mooiweer

Gezongen: Ps. 105:1 en 18 NB.
Gelezen: Filippenzen 4:4-9.

o-o

een kort geding, de minister van WVC aan de NOS verzocht na te gaan wat de mogelijkheden zijn om de radiokerkdiensten voortaan weer op „twee” uit te zenden.

Een ander rapport dat onder de aandacht van de afgevaardigden kwam was dat van de commissie voor contact met de hoge overheid. Dr Meulink vertegenwoordigt onze kerken in het Interkerkelijke Contact Overheidszaken (CIO), waar zo'n beetje alle kerken aan deelnemen. Het CIO is een uitvloeisel van wat in de Tweede Wereldoorlog begon als „Convent van Kerken” voor het kontakt met de duitse bezetter. Dit contact had in die tijd vaak de vorm van een protest, bijvoorbeeld tegen de deportaties van Joden. Maar ook nu blijkt een overlegmogelijkheid tussen overheid en kerken noodzakelijk. In maart 1982 bijvoorbeeld schreef het CIO aan de staatssekretaris van Justitie, naar aanleiding van het Voorontwerp van Wet Gelijke Behandeling, dat deze wet de vrijheid van godsdienst op niet aanvaardbare wijze beperkt tot wat binnen de kerkmuren geschiedt. Tijdens de behandeling van het rapport van de commissie voor contact met de overheid vroeg een van de afgevaardigden de commissie druk uit te oefenen op de overheid om de viering van 5 mei dit jaar niet op zondag te laten plaatsvinden. U merkt het, een commissie die belangrijk werk doet.

De Landelijke Vergadering komt dit jaar voorlopig nog drie keer bijeen onder de bekwame leiding van br. Meulink om zich te buigen over o.a. het Liedboek, de vrouw in het (diaken-)ambt, de kwestie-Zwolle en de verhouding tot de Gereformeerde Oecumenische Synode.

Kerknieuws

Candidaat H. J. Bruins

De regionale vergadering in het ressort Schiedam, gehouden op 10 januari 1985 te Barendrecht, heeft peremptoir geëxamineerd kandidaat H. J. Bruins, beroepen predikant van de Ned. Geref. Kerk te Vlaardingen.

Met vrijmoedigheid en blijdschap kwam de vergadering tot het oordeel, dat er geen bezwaren zijn tegen de intrede van kandidaat H. J. Bruins in de bediening van het ambt van dienaar des Woords.

Het „Ingezonden” van 4 januari j.l. was van A. W. Borgdorff uit Rotterdam.

Opbouw- en toerustingsdagen van de vereniging „De Christenvrouw”

Christenvrouwen zijn hartelijk welkom op D.V. donderdag 24 jan. 1985 in het kerkgebouw van de Ned. Geref. Kerk, Botenmakersstraat 114 te Zaandam.

Spreker Prof. Dr L. Strengholt uit Heiloo.

Onderwerp: „Het gezin bedreigd”.

Circa 5-10 minuten lopen vanaf het station.

De dag duurt van 10.15-14.30 uur. Koffie vanaf 9.45 uur. S.v.p. lunchpakket meenemen. Toegang vrij. (Collecte). Boekentafel aanwezig.

„De Christenvrouw” is een landelijke vereniging (opgericht 8 januari 1981) met als eerste doel om vanuit de Bijbel, het voor alle tijden onfeilbaar en gezaghebbend Woord van God, christenvrouwen behulpzaam te zijn om te komen tot een beter inzicht en beter kennis omtrent de problemen van deze tijd ten aanzien van gezin, maatschappij, staat en cultuur.

Inlichtingen en opgave: tel. 05939-437 of 05939-269.

Nadat de vergadering was geconstitueerd, zoals dat deftig heet, kon een begin gemaakt worden met de behandeling van een flinke stapel ingekomen stukken en rapporten.

Zo was er bijvoorbeeld een brief van de rooms-katholieke bisschoppen-conferentie, waarin onze kerken werden uitgenodigd voor het bezoek van de paus dit jaar aan Nederland. De vergadering besloot aan deze uitnodiging geen gehoor te geven.

Dan was er het rapport van de commissie voor radio en televisie-aangelegenheden, dat onder andere was gewijd aan de perikelen rond de verschuiving van radiokerkdiensten naar Hilversum 5. Inmiddels heeft, na

De weg naar Nicea

3. Arius

Voor de oude Christenheid was Arius het type van de dwaalleraar. Hij werd gebrandmerkt als sofist, als spitsvondig mens, als man vol bedrog en als persoonlijke vijand der waarheid, als iemand die zijn ware mening wist te verbergen en die anders sprak dan hij dacht. Voor zijn tegenstanders was zijn dwaalleer zelfs de „voorloopster van de Anti-Christ” en zij werd door hen als een vervloekte ketterij bestreden ...”

Walter Nigg ¹⁾

Het Arianisme was bijna net zozeer een filosofie als een religie. Het ging van de gebruikelijke filosofische postulaten uit, hanteerde de gebruikelijke filosofische methoden en verwees nauwelijks naar de Schrift, behalve wanneer er losse teksten werden genoemd als bevestiging van conclusies waar men zonder haar hulp toe gekomen was.

Prof. Gwatkin ²⁾

„Geenszins doemwaardig...”

Arius' weg naar Nicea was heel anders gegaan dan de „route” die keizer Constantijn had gevolgd. Arius (256-336) was een Egyptische priester en, volgens de verhalen, in bepaalde kring zeer gezien.

„Arius' invloed was groot op priesters en de vele godgewijde vrouwen, de maagden, te Alexandrië”, lezen we. ³⁾

Elders staat – wat onvriendelijker – „Maar Arius behield vele volgelingen in Egypte, vooral onder de vrouwen. Hij werd gewoonlijk vergezeld, zo wordt ons verteld, door zevenhonderd heilige en lawaaijige maagden.” ⁴⁾

Hij was een asceet, meende men, een man die streng was voor zichzelf. Hij was ook een artistiek mens, volgens berichten. „Ik citeer hier Walter Nigg, een man die vooral bekend is geworden door zijn boeken over heiligen, maar die ook een boek over ketteren en ketterbestrijders heeft geschreven: „Al was Arius niet vrij van trots en eigengereidheid, toch dient hij geenszins als een doemwaardige persoonlijkheid beschouwd te worden. Zijn hartstochtelijk temperament laat zich allicht uit zijn afrikaanse afkomst verklaren. Hij wordt ons geschilderd als een innemend mens met een melancholiek gelaat, zoals dichtertlijk begaafden dat vaak hebben. ... Arius wordt ons beschreven als een lange, magere man, vriendelijk en met aangename omgangsvormen.

¹⁾ Nigg. *Tragiek en Triomf van het Geweten*. Amsterdam, 1950. p. 114, 5.

²⁾ Burn. *The council of Nicaea*, London, 1925, p. 5.

³⁾ idem, p. 40.

⁴⁾ Runciman, *De goddelijke Keizers*, Bussum, 1979, p. 17.

DOOR P. J. VAN KAMPEN ZEIST

Zijn strenge ascetische levensopvatting bleek ook uit de monnikspij die hij droeg. Te Alexandrië was hij bij de asceten en vrouwen zeer geliefd... In elk geval was Arius iemand met veel talent, beschikte hij over aanmerkelijke geleerdheid en legde hij zich met zijn scherpe verstand op belangwekkende bijbel-exegese toe.” ⁵⁾

Wat was nu de reden dat die Egyptische priester, die bij velen dus gezien was, tot een der ergste ketteren werd verklaard? En waarom werd een plaatselijk „leer-geschild” tot een kwestie die de eenheid der Christelijke Kerk en die van het grote Rijk in gevaar bracht?

Om dat wat beter te begrijpen, moeten we wat verkennende bewegingen maken, opdat we wat verhoudingen in de Vroege Kerk beter begrijpen. Bovendien zal vanaf nu ook heel wat naar de Bijbel worden verwezen. Zij het dat, als Prof. Gwatkin (een van de grootste deskundigen op het gebied van het Arianisme) gelijk heeft, de Arianen zelf de Bijbel eerder hun conclusies lieten bevestigen dan dat ze in alle opzichten allereerst bij de Schrift te rade gingen.

Alexandrië en Antiochië

Allereerst is het dienstig iets op te merken over Alexandrië, de plaats waar Arius vandaan

⁵⁾ Nigg, a.w. p. 113.

kwam. Zowel over de stad als zodanig als over de gemeente aldaar en haar theologische ligging zou heel wat te vertellen zijn.

Alexandrië kon bogen op veel cultuur, uitstekend onderwijs, een heel bloeiend wetenschapsleven en nog veel meer. Het was de stad van de Joodse filosoof Philo, een der grootste denkers van het Joodse volk (zij het dat hij „Griekser dacht” dan veel volksenoten), maar ook van de grote christelijke geleerde Origenes.

En het was de plaats van de Alexandrijnse School. Zoals wij een „Groninger Richting” en een „Amsterdamse School” hebben leren kennen, was er ook bij de theologen in Alexandrië kennelijk vaak iets dat hen samenbond – een bepaalde aanpak of methode van Bijbel lezen.

Dit was nogal anders dan de andere grote exegetische richting van die tijd, die met de stad Antiochië verbonden was. Beide scholen hadden een eerbiedwaardige traditie – ze waren verbonden aan gemeenten die door apostelen waren gesticht – maar hun benadering was nogal verschillend. De Alexandrijnen waren sterk ingesteld op allegorische schriftuitleg – de geleerden daar probeerden ook in ogenschijnlijk gewone alledaagse dingen of gebeurtenissen een diepere geestelijke betekenis of samenhang, of voorafbeelding, etc. te onderscheiden. De Antiocheense School was meer praktisch en direkter. ⁶⁾

Ook lees ik dat de mannen in Alexandrië geneigd waren sterk over de goddelijke geheimenissen en over mysteriën na te denken, en Christus vooral als een goddelijk wezen zagen. In Antiochië daarentegen legde men accent op taalkundige studie van de Bijbel en zag men Christus vooral als mens.

Zoals de tijd nog zou leren, zou Rome – dat zich allengs als „hoofdstad” van het Christendom ging ontwikkelen – meestal de kant van Alexandrië kiezen. Constantinopel, de nieuwe hoofdstad der keizers, was gerekend aan de kant der Antiochenen te vinden.

Voorgangers

Zoals hierboven al een beetje is gesuggereerd, werd in die tijd veel over Christus' wezen gedacht. Wie en hoe was Hij eigenlijk? Daarmee hing de vraag samen: in welke relatie stond Hij tot God de Vader?

Deze vragen, die een aantal

⁶⁾ Zusters Bonheiden. *De Heilige Athanasius*, Bonheiden, p. 34.

eeuwen de Christenheid zeer intens zouden bezighouden, waren uiteraard al vóór Arius' dagen aan de orde gesteld. Diverse theologen hadden al een poging ondernomen om dat vraagstuk te behandelen. Velen zouden nog volgen.

De twee (naar ik meen) bekendste – en overigens als ketteren verworpen – benaderingen van dit vraagstuk zijn verbonden met de benamingen „Adoptianisme” en „Modalisme”. Andere, meer ingewikkelde, termen ervoor zal ik achterwege laten.

Twee theologen om hier (kort) te noemen zijn Paulus van Samosata en Sabellius, terwijl we ook wel het een en ander over de eerste visie vinden bij een bestrijder ervan, Novatianus.

Het is toch duidelijk ...

Paulus van Samosata was bisschop van Antiochië en „in veel opzichten een zeer modern mens. Hij had bij voorbeeld ontzaglijk veel te doen, zodat zijn stenograaf hem op straat vergezellen moest om onderweg notities te maken. Hij was zeer praktisch ingesteld, organiseerde veel, was in alle wereldse aangelegenheden goed thuis en erg hulpvaardig.” ⁷⁾ Zijn exegetisch/dogmatische methode werd niet door iedereen bewonderd, zoals zou blijken. Met name ook zijn visie op Christus ondervond weerstand en werd later als ketteren veroordeeld.

Heeft de Bijbel zelf niet, vroeg Paulus van Samosata zich af, duidelijk gemaakt dat Jezus niet als Gods Zoon in de volle zin van het woord geboren is? Lezen we het niet uiterst duidelijk in het verhaal over de Doop in de Jordaan? Daar wordt Hij tot Gods Zoon *aangenomen*. Dit „Adoptianisme” doet vooral een poging om Gods eenheid te handhaven en te verdedigen tegen mensen die een soort „driegodendom” willen invoeren. Volgens Novatianus, die (nogmaals gezegd) hen bestreed, zeiden ze: „Als de Vader één is en de Zoon een ander, en als de Vader God is en Christus is God, dan is er niet één God, maar worden twee goden tegelijkertijd naar voren gebracht, de Vader en de Zoon.” ⁸⁾

Paulus lijkt overigens wel bereid te zijn geweest zijn visie op de ene God te vervatten in wat „trinitarische bewoordingen”, m.a.w. je zou, bij oppervlakkig lezen, denken dat hij in de Goddelijke Drieëenigheid geloofde.

⁷⁾ Echternach, *Kerkvaders, Ketteren en Concilies*. Amsterdam, 1965, p. 103, 104.

⁸⁾ Kelly. *Early Christian Doctrines*, 5e druk, London, 1977, p. 117.

Maar dan moest je wel weten dat hij met de titel „Woord”, voor Christus, eigenlijk een soort uiting van God (de Vader) bedoelde, zoiets als „Gods bevel”. Degenen die hem veroordeelden stelden echter dat „het Woord” wel degelijk een *ousia* was, een Persoon, die één was met de Vader, maar er toch van te onderscheiden was. En daarmee komen we al in de buurt van de strijd rond Arius.

Verschillende uitingsvormen

Een tweede persoon is de al genoemde Sabellius, de vertegenwoordiger van het destijds soms zeer populaire Modalisme. Ook volgens deze visie was het godslasterlijk om Christus een aparte persoon te achten, naast God de Vader. Het leidde immers onvermijdelijk tot de godslastering van twee goden!

Misschien valt Sabellius' Modalisme enigszins uit te leggen met een alledaagse situatie. Stel je een man voor die (zeg maar), conducteur is bij de Spoorwegen. Tijdens zijn werk heeft hij een bepaalde pet op. In zijn vrije tijd is hij echter lid van de plaatselijke harmonie. 's Avonds zie je dezelfde man met een andere pet op (soms) en met een andere werkzaamheid. Daarnaast

is hij ook nog lid van de vrijwillige brandweer en op gezette tijden zie je de degene die soms conducteur en soms muzikant is ook met een helm op, aan het spuiten. Een en dezelfde man heeft drie functies. Drie verschillende petten op.

Welnu, de ene God is misschien (het ene moment) de Vader, het volgende moment komt Hij tot ons in de gedaante van Zoon en soms is Hij werkzaam als Geest? Of, om Sabellius' voorbeeld te gebruiken: de Vader is gelijk de zoon, de Zoon en de Geest als de van de zoon uitgaande straling, die zowel *warmte* als *licht* verspreidt. In zijn hoedanigheid van Schepper en Wetgever was de Ene God Vader, in zijn Zoon-gedaante was Hij bezig met onze verlossing en als Hij Geest was, schonk Hij ons Zijn genade en Zijn inspiratie en vervulling.

Critici van dit mooie schema (lost het niet erg veel op?) wezen op een aantal consequenties ervan. Had deze kijk, net als het Modalisme van Sabellius' voorgangers, niet de schijn dat God de Vader had geleden, toen Christus leed? En zo ja, kon dat wel? Om een lang verhaal kort te maken, tegenover Sabellius werd vastgehouden aan een drietal te

onderscheiden „onafhankelijke” (als je dat maar niet verkeerd opvat) Personen.

Waarmee maar gezegd wil zijn dat er al vóór het jaar 320 A.D. veel was nagedacht over Christus' positie binnen de Godheid. Maar als Arius komt, brengt die nog een heleboel andere argumenten in stelling. Het zorgde voor een van de grootste botsingen in de Christelijke theologie. Het leidde ook tot een van de eerste en een van de grootste vergaderingen van bisschoppen, te Nicea.

De volgende keer: wat zei Arius?

Kerknieuws

Ned. Geref. Kerk Haarlemmermeer O.Z.

Penningmeester Diakonie Ned. Geref. Kerk Haarlemmermeer O.Z.: Karekietstraat 13, 1431 WN Aalsmeer.

Ned. Geref. Kerk Heemstede

Scriba is thans: mevr. J. Weseling-Bulthuis, Houtvaarkade 34, 2111 BS Aardenhout, tel. 023-245384.

Administratie

Administratie-adres:

Postbus 84,
3956 ZS Leersum
Tel. 03434-54288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie.
Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen.
Opzeggen uiterlijk tot 15 nov.

Abonnementsprijs:

f 47,— per jaar of f 25,— per halfjaar.
Voor studenten f 38,— p. jaar.
Buitenland f 55,— per jaar of f 70,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw, Brabantlaan 122
2101 SK Heemstede
Tel. 023-285825

Advertentieprijs:

40 ct. per mm.
familieberichten 35 ct p. mm.
Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”
Nooitgedacht 3
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

We zijn begrensd

Als je het boek Prediker goed leest kom je er vanzelf achter dat de schrijver door had dat de kennis van de mensen een duidelijke grens heeft. Dat is voor mensen vaak moeilijk te aanvaarden. We willen alles berekenen en verklaren. We hebben daarbij de schijn mee, want de techniek lijkt ons onbegrensde mogelijkheden te geven.

Ook de Prediker wilde alles wel verklaren, maar hij komt er eerlijk voor uit dat hij dat niet kan. In het achtste hoofdstuk zegt hij b.v. dat het de gelovigen goed zal gaan en dat het de ongelovigen niet goed zal gaan. Dat staat voor hem vast, maar als hij om zich heen kijkt, klopt het niet, dan ziet hij juist vaak het omgekeerde. De Prediker probeert de eindjes aan elkaar te knopen, maar hij moet erkennen dat de mens het werk van God, zoals dat onder de zon geschiedt, niet kan ontdekken. Prediker durft dat hardop te zeggen: ik snap het niet. Prediker durft hardop te zeggen dat hij moeite heeft met Gods wijze van werken, hij spreekt zijn twijfels uit en voor de wijsneuzen die denken het allemaal wel op een rijtje te kunnen zetten heeft hij de boodschap

Terloops...

DOOR
P. C. VAN WIJK
ZALTBOMMEL

dat dat een vergissing is (8 : 17). Prediker tobt erover, hij ligt er van wakker. Gods werken en Gods woorden lijken niet te kloppen, het verband is niet altijd duidelijk te zien. Dit weet hij wel: God blijft God, God geeft hem zijn dagen, elke dag opnieuw, en het staat voor hem vast dat het goed zal gaan met hen die God vrezen.

Geloven is onbegrensd

Ons kennen is onbegrensd, ons geloof heeft als het goed is geen grenzen. Prediker heeft dat moeten leren. Ook anderen hebben dat moeten, Job bijvoorbeeld. De laatste heeft een heel lange weg nodig gehad om dat te erkennen. Tenslotte legt hij de hand op zijn mond (Job 39 : 37) en erkent hij dat hij klein en God groot is. Daar kunnen we veel van leren. We kunnen twijfels hebben. Als

je alles wilt blijven verklaren, zul je je twijfels houden. Als je de grenzen van je kennis, vooral als het God en Zijn doen en laten betreft, erkent zul je je twijfels gelovig kunnen verwerken en het leren zeggen: '...ik verkondigde zonder inzicht, dingen mij te wonderbaar en die ik niet begreep' (Job 42 : 3). Een rooms-katholieke vrouw van 82 jaar in Zaltbommel zei het jaren geleden eens heel duidelijk. Ze moest geopereerd worden en de chirurg wees haar op de risico's en toen antwoordde ze: 'Ik heb het goed begrepen; als ik wakker word en Petrus zie, dan is de operatie mislukt, maar als ik wakker word en u zie, dan is de operatie geslaagd. Maar wat er ook gebeurt, het zal wel zó gebeuren dat God hierboven het goed vindt'.

Dat is net zo iets als wat de dichter van Psalm 73 aan het slot van de psalm zegt; '...ik zal bij U zijn...'.

Dat is het enige wat overblijft, maar dat is dan ook alles. Omdat ons geloven onbegrensd is moeten we vaak zwijgen, de hand op de mond leggen, tegenover God en ook tegenover mensen. Eens zal helemaal duidelijk zijn dat het de gelovigen goed gaat.

Ned. Geref. Kerk Ermelo

Op 14 januari j.l. heeft ds C. A. Versluis zijn 25-jarig ambtsjubileum als dienaar des Woords gevierd.

40-jarig ambtsjubileum

Ds J. C. Janse te Ermelo hoopt op 21 januari a.s. zijn 40-jarig jubileum als dienaar des Woords te vieren.

Ds W. Scheele te Gorssel

Op 27 januari a.s. hoopt ds W. Scheele, emeritus-predikant van de Ned. Geref. Kerk van Arnhem, zijn tachtigste verjaardag te vieren.

Afscheid en intrede

Ds W. Smouter hoopt 20 januari a.s. afscheid te nemen van de Ned. Geref. Kerk van Dalfsen, wegens vertrek naar de Ned. Geref. Kerk van Rijswijk/Den Haag-Zuid, waar hij D.V. 3 februari intrede hoopt te doen, na bevestigd te zijn door ds A. J. Moggré, emeritus-predikant van Rijswijk en thans wonende te Ermelo.

Werkgroep Ontmoetingsdag

Hartelijk dank broeders en zusters voor de ontvangen giften. Door uw steun en die van verschillende kerken hebben we het tekort van de Ontmoetingsdag 1984 kunnen wegwerken en beschikken we over een behoorlijk aanloopbedrag voor een

eventueel volgende Ontmoetingsdag. Te zijner tijd zullen we verantwoording doen van de ontvangen giften.

Van ruim 1/3 van de kerken hebben we antwoord ontvangen op onze brief met een verzoek om steun. Wij willen de kerkeraden, die nog niet gereageerd hebben, vriendelijk verzoeken dit alsnog te doen vóór 7 februari a.s.

We kunnen dan omstreeks midden februari een beslissing nemen over de organisatie van de Ontmoetingsdag 1985.

Namens de werkgroep Ontmoetingsdag,

J. C. Schaeffer, Emmeloord
S. Grijpstra,

Kalmoessingel 32, Kampen
Bankrek. 90.49.66.860 ten name
van Commissie Ontmoetingsdag.

DRUKWERK

Kouze uit meer dan
1000
geboorte-
huwelijks- en
gelegenheids-
kaarten

Bij geboorte
en huwelijk
ontvangt u een
feliciteer-
pakket.

**DRUKKERIJ
„STEENBERGEN“**
Nooitgedacht 3 - 3701 AL Zeist
03404-22452 (sinds 1901)

PLAATS

UW FAMILIEBERICHTEN

IN DIT BLAD!

Aan deze dag wordt meegewerkt door:

GERT VAN DEN BOS over
'GODS BEWOGENHEID'
(Jeugdevangelist van de Windroos-
IJB/HGJB)

DS NIEK VAN EXEL over
'ONZE BEWOGENHEID'
(directeur van Youth for Christ)

Creative medewerking wordt verleend door:

"LOSE TO WIN"
(gospelformatie van 7 personen bekend
van t.v. en radio)

Samen aan het begin van het Jaar voor de
Jongeren, luisteren naar Gods Woord,
leren over Gods bewogenheid en waarom
wij bewogen dienen te zijn. Jongeren en
Ouderen samen bewegen voor Jongeren.
Naast het hoofdprogramma is er ook de
gelegenheid om twee keuzeprogramma's
bij te wonen voor: jeugdwerkers, predi-
kanten, pastorale werkers en ouderlin-
gen en verdere belangstellenden.

PLAATS:

**NATIONAAL BADMIN-
TONCENTRUM "DR WIL-
LEM VAN ZIJLL" BLOK-
HOEVE TE NIEUWEGEIN**
gemakkelijk bereikbaar per auto, er is
veel parkeerplaats, per trein naar het CS
te Utrecht en per sneltram naar Nieuwe-
gein

organisatie:
Evangelische Alliantie, Hoofdstraat 55
3971 KB Driebergen, tel. 03438 13693

"PRAISEGROEP"

(van Jeugd met een Opdracht)

"SHADDAI"

(mimegroep)

"SELA"

(Ned. Geref. groep uit Dordrecht)

Naast het hoofdprogramma bieden we
de volgende nevenprogramma's:

KEUZEPROGRAMMA'S

voor jeugdwerkers, predikanten, pasto-
rale medewerkers, ouderlingen en be-
langstellenden

KOFFIECONCERT

de leden van "LOSE TO WIN" zullen
tussen de middag een koffieconcert hou-
den

KINDEROPPAS

er is deze dag kinderopas aanwezig voor
kinderen vanaf 1 jaar

DE AANVANGSTIJD IS 10.00 UUR.

"... want slapend kom ik bij U thuis ..."
Psalm 4 : 3

In Christus ontslapen onze, tot het einde toe, zorgzame man. vader.
grootvader en overgrootvader

HENDRIK AALDRIK HERSTEL

op de leeftijd van 85 jaar.

Delft,	J. C. A. HERSTEL-POST
Baarn,	E. J. J. ARNOLD-HERSTEL
	E. J. ARNOLD
Edmonton (Canada),	J. C. DE RUITER-HERSTEL
	D. DE RUITER
Dieren,	H. BAKKER-HERSTEL
	M. J. BAKKER
Reinach (Zwitserland),	A. H. NELEMANS-HERSTEL
	A. NELEMANS
	Klein en achterkleinkinderen

7 januari 1985

Verwersdijk 24/26, 2611 NH Delft

De begrafenis heeft op 11 januari 1985 plaatsgevonden op de algemene
begraafplaats „Jaffa“ te Delft.

- Advertenties moeten uiterlijk dinsdagmorgen 10.00 uur
ter drukkerij zijn.
- Advertenties met een foto of tekening 1 week voor
verschijning van dit blad!

Opbouw-uitgaven

Binnenkort zal er een herdruk verschijnen van de brochure „De plaats van de
vrouw in de gemeente“. Deze brochure is al lange tijd uitverkocht, terwijl er
nog steeds naar gevraagd wordt. Bovendien komt het onderwerp van deze
brochure ter sprake op de komende Landelijke Vergadering te Enschede.
Daarom is besloten tot een tweede druk.
Om echter de oplage te kunnen bepalen vragen wij u nu al om bestellingen.
Daarvoor kunt u gebruik maken van de onderstaande antwoordstrook.

De inhoud van bedoelde brochure is als volgt:

- Dr. D. Holwerda, Discussie-nota inzake vrouwelijke ambtsdragers;
- Ds. G. Janssen, De vrouw en het ambt in de kerk;
- Rev. Don. A. Codling, Vrouwen - ouderlingen?;
- Drs. H. de Jong, De plaats van de vrouw in de gemeente.

Verder zijn bij de administratie nog voorradig:

- Ds. M. R. van den Berg, Jeremia;
- Drs. P. J. van Kampen, Antroposofie.

ANTWOORDKAART

Gaarne ontvang ik:

- ex. Dr. D. Holwerda e.a., De plaats van de vrouw in de gemeente
(verschijningsdatum medio januari 1985); prijs - afhankelijk van
de oplage - ongeveer f 4,50).
- ex. Ds. M. R. van den Berg, Jeremia (Hulp bij bijbelstudie) à f 10,-.
- ex. Drs. P. J. van Kampen, Antroposofie à f 3,50.

Alle prijzen zijn exclusief portokosten.

De ingevulde bon in een open envelop te zenden naar: Administratie Opbouw,
Antwoordnummer 38, 3940 ZD Leersum.